

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *J. E.*
 Cím: *150 év után ... a nemzeté' az Országos Széchényi Könyvtár*
 Forrás: *Kis Újság Budapest 1957. VI. 30*
 (Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Tárgy: *024.1*
 Hely: *O. Sz. K.*
 Idő: *1957*
 Személy:
 Helyszám:

150 év után most lesz igazán a népé, a nemzeté az Országos Széchényi Könyvtár

Jövőre lesz 150 éve, hogy Széchényi Ferenc — Széchényi István apja — könyvtárait, nyomtatvány- és kéziratgyűjteményét a nemzetnek ajánlódóva, megvetette az Országos Széchényi Könyvtár alapját. A könyvtár munkájától, új feladataitól, fejlesztéséről beszélgetünk az intézet vezetőjével.

Négymillió könyv, nyomtatvány, kézirat és zenemű

— Az Országos Széchényi Könyvtár — nemzeti könyvtár — mondja Varjas Béla főigazgató — és így már gyűjtőkörének jellegénél fogva — amiről kevesen tudnak — eltér feladataiban a többi közkönyvtártól. Egyetlen más könyvtárunknak sincs annyi osztálya, mint a Széchényi Könyvtárnak. Az újkori anyag mellett — mely a könyvtár központi része — van teljes hírlap- és folyóirattára, kéziratára, aprónyomtatvány- és falragasz-gyűjteménye, színháztörténelmi osztálya, zeneműtára, térképtára. A felszabadulás óta a könyvtár feladatainak tekinteti, hogy anyaga — a múlttól eltérően — tudományos, szakmai és közművelődési szempontból mindenki számára hozzáférhető legyen. A nemzeti könyvtár jellegéből következik, hogy nemcsak a közönségnek, hanem a hatóságok-

tőkés vállalatoknál aljas rendőrruralmat létesítettek a munkások ellen. Például az amerikai Ford-üzemekben a munkát rendőrmódszerekkel szervezték meg. Ford rendőrsége bármely pillanatban készen áll, hogy megszárlást rendezzen a munkások között. Ford minden üzemében rendőrkopó- és besugó-rendszer működik, amely elhatol a családi életbe is. Az angol gyapjú- és jutagyrakban 15 éves kislányok garasokért napi 9 órát dolgoznak. Az USA szénbányatelepein a lakótelepeken a bányászok jogfosztott rabokként élnek. Ha a bányász munkához akar jutni, szerződést kell aláírnia, amelyben kötelezettséget vállal, hogy nem lép be semilyen munkásszervezetbe, vagy szakszervezetbe. Észak-Carolina államban 10 munkás közül 7 kénytelen a textilársaságok tulajdonában lévő házakban lakni. Ezek a munkástelepeken hitelekkel és előlegekkel könnyen behálózzák a munkásokat, akiknek többsége így állandóan adósa a tulajdonosoknak. A nők pedig a tőkés országokban, hanem akarnak éhenhalni, kénytelenek beleegyezni, hogy egyenlő munkáért alacsonyabb bért kapjanak, mint a férfiak.

Ilyen viszonyok között a munkásoknak egyedül az éhezés szabadsága marad. Finnországtól Amerikáig mindenütt a kapitalista és jobboldali szociáldemokrata kormányok növelni igyekeznek a rendőrruralmat szövelkezett tőkések nyereségét. Jugoszláviát pedig a titóista kormánykörök az angol-amerikai tőke agrár- és nyersanyag-gyarmatává változtatták. Rendkívül magas lakkör is sújtja a tőkés országok dolgozóit, a munkásbiztosítás rendszere a lehető legelégtelebb; a hajléktalanság is általános az angolszász államokban. Londonban 140.000 hajléktalan család él; Birminghamban 66.000 család hajléktalan. Ugyanekkor Angliában 120.000 gazdag család fényűző lakásokban és sokszobás családiházakban, palotákban él. Magában Angliában a családok kétharmada lakáshiánnyal küszködik. A munkanélküliség réme méginkább rabszolgává teszi a tőkés országok dolgozóit. Még rosszabb a színes dolgozók viszonya a nyugati tőkések gyarmatain és ültetvényein.

Nem véletlen tehát, hogy a világ dolgozói akkora figyelemmel és szeretettel fordulnak a Szovjetunió, a szabad, alkotó és építő munka országa felé. A Szovjetunióban a termelési eszközök társadalmi tulajdonban vannak és a dolgozók mentesek a tőkések és a tőkések szolgálatában álló rendőrruralm terrorjától. A Szovjetunió Sztálini Alkotmánya minden

dolgozónak biztosítja a munka jogát. És ebből a jogból fakad a népgazdaság szocialista megszervezése, a szovjet társadalom termelőerőinek szakadatlan növekedése, a munkások, parasztok és értelmiségiek alkotó aktivitása. A nyugateurópai és amerikai dolgozók előtt példaként lebegnek Sztálin szavai, amelyeket a sztáhanovisták első tanácskozásán mondott: „Itt a dolgozó embert megbecsülik. Itt a dolgozó nem a kizsákmányolók javára dolgozik, hanem saját maga, saját osztálya javára, a társadalom javára. Itt a dolgozó ember nem érezheti magát elhagyottnak és egyedülállónak. Ellenkezőleg, nálunk a dolgozó ember magát országba szabad polgárának, társadalmi tényezőnek érzi. És ha jól dolgozik, ha megadja a társadalomnak azt, amit adni tud — a munka hősenek számít, dicsőség övezi.”

tette lehetővé azt is, hogy raktárainkat — mivel számukat nem növelhetjük — fokozatosan korszerűsítsük. A raktárhelyiségeket elsősorban is vilányvilágítással kellett ellátnunk, majd modern vasállványzattal korsoroztuk meg a férőhelyek számát. Tavaly kettő készült el a könyvtár részére, ez évben ugyancsak kettő készült a hírlap-tár számára, azután ismét a könyvtár anyagának készíttelünk vasállványzatokat. Ez azonban nem oldhatja meg a helyiségproblémákat, új épültre van szükségünk.

— Es van erre remény?
 — Igen — válaszol a főigazgató — tervegazdálkodásunk ezt is lehetővé teszi. A Széchényi Könyvtár saját új épületének tervezését és előmunkálatait 1953-ra el kell készíteni. Főlépítésére, kivitelezésére a második öt-éves tervben kerül sor. Az épületben kap majd helyet a Könyvtártudományi Intézet is, a felsőfokú könyvtárosképzés számára.

Filmre vett nyomtatványrítkaságok — készülő biblográfiák

Különleges helyiségek szükségesek a mikrofilm-osztály kifejlesztésére is. Ez az osztályunk ritkaságokat, különösen romló papírra nyomott hírlapokat, valamint rendkívül drága tudományos könyveket vesz fel mikrofilmre. A leolvasó készülék nagyobb rádió szekrényre emlékeztet. A filmre vett szöveg szalagját bekapcsolják a nézőkamrába, a készülék fölvetíti a szöveget az olvasólapra, amelyen

aztán láthatóvá válik és a kutató a szalagot forgatva, folyamatosan olvashatja. Az idén 40.000 forint áll rendelkezésünkre. Már végzik is oly ritka hírlapok felvételét, amelyek a történelmi kutatás szempontjából fontosak és papírjuk a legromlandóbb, mint például az 1919-i proletárdiktatúra lapjai.

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *J. E.*

Cím: *50 év után... a nemzeti és
Magyar Széchenyi Könyvtár*

Forrás: *Nis Ujsaj*

Budapest 1951. máj/30

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy: *Könyvtár*

Hely: *027.4 (239) 03p Széchenyi Kut.*

Idő: *1951*

Személy:

Helyszám:

Budapest nyomda NV., Közp. városközs. — 1896/50

Varjas Béla ezután elmondja még, hogy a Széchenyi Könyvtár miként dolgozik merőben új feladatainak megoldásán. A könyvtár, hogy anyagát jól tudja a széles tömegek számára hozzáférhetővé tenni, *nemzeti bibliográfiát* készít az egész könyvtári állományról. 1946 óta készül ez a bibliográfia, amelynek köteteit havonta teszik közzé. Hírlap- és folyóiratbibliográfiát is adnak ki és a folyóiratok cikkeiről szakok szerint *repertórium* készül. A régebbi bibliográfiák felhasználásával feldolgozzák a teljes régi anyagot is. A kézirat-*tár első bibliográfiája* (1789—1867) már megjelent, most az 1867 utáni anyag könyvészeti jegyzékét készítik. E feladatok gyorsabb ütemű teljesítéséhez természetesen nagyobb szemlélyez're, új épületre és addig is pótlépületek igénybevételére van szükség.

A Széchenyi Könyvtár kezeli 1948 óta a *Leszthelyi Helikon* Könyvtárat is, amelynek gyűjteményét fokozatosan jelenkori könyvanyaggal egészítik ki. A mult múzeumi elzárkózó t-ságával szemben *szorosabb kapcsolatba lép az ételle*. És a könyvtár ezenkívül pártfogásába veszi a népkönyvtárkat, üzemi könyvtárakat — elsősnek a Kispesztj Tex ilgyár könyvtárát —, hogy szakmai segítségével meggyorsítsa művelődési forradalmunk előhaladását.

T. E.